

Prohlášení

Prohlášení o omezení práv subjektů údajů v souvislosti se stavem nouze¹ v členských státech

Přijato dne 2. června 2020

Evropský sbor pro ochranu osobních údajů přijal toto prohlášení:

1. Evropský sbor pro ochranu osobních údajů (EDPB) byl informován o tom, že maďarská vláda přijala vyhlášku 179/2020 ze dne 4. května 2020 o odchylkách od některých ustanovení o ochraně osobních údajů a přístupu k informacím během stavu ohrožení². V článku 1 tato vyhláška stanoví, že pokud jde o zpracování osobních údajů za účelem prevence, porozumění a zjišťování výskytu onemocnění způsobeného koronavirem a zabránění jeho dalšímu šíření, včetně organizování koordinované činnosti státních orgánů ve vztahu k tomuto onemocnění, všechna opatření na základě žádosti subjektu údajů, který vykonává práva na základě článků 15 až 22 obecného nařízení o ochraně osobních údajů, se pozastavují do ukončení stavu ohrožení vyhlášeného vyhláškou 40/2020³, přičemž datem zahájení těchto opatření je den následující po dni po ukončení stavu ohrožení. Článek 5 vyhlášky 179/2020 stanoví, že toto pozastavení se rovněž vztahuje na všechny žádosti o výkon práv uvedených subjektů údajů, jejichž zpracování ke dni nabytí účinnosti vyhlášky již probíhalo. Subjekt údajů musí být o tomto omezení informován neprodleně po ukončení stavu ohrožení a nejpozději do devadesáti dnů po obdržení žádosti.
2. Jak již EDPB uvedl dříve, ochrana osobních údajů neomezuje zvládání pandemie onemocnění COVID-19. **Obecné nařízení o ochraně osobních údajů zůstává použitelné a kromě zajištění ochrany základních práv a svobod zároveň umožňuje i účinnou reakci na pandemii.** Právní předpisy v oblasti ochrany osobních údajů, včetně příslušných vnitrostátních právních předpisů, již umožňují operace

¹ Pro účely tohoto prohlášení se „stavem nouze“ rozumí jakýkoli mimořádný stav přijatý na vnitrostátní úrovni s cílem zvládat pandemii, nezávisle na jeho konkrétním názvu podle vnitrostátních právních předpisů.

² Vyhláška 179/2020 (V. 4.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet idején az egyes adatvédelmi és adatigénylési rendelkezésektől való eltérésről (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2000179.kor>).

³ Tyto informace vycházejí z informací získaných od maďarského dozorového úřadu, od nevládních organizací a z veřejně dostupných zdrojů. Vyhláška 40/2020 nestanoví žádné časové omezení stavu ohrožení.

zpracování údajů, které jsou nezbytné pro přispění k boji proti šíření pandemie, jako je pandemie onemocnění COVID-19.

3. Článek 23 obecného nařízení o ochraně osobních údajů za určitých podmínek umožňuje vnitrostátnímu zákonodárci prostřednictvím legislativního opatření omezit rozsah povinností a práv uvedených v člancích 12 až 22 a v článku 34, jakož i v článku 5, a to v rozsahu, v jakém ustanovení tohoto článku odpovídají právům a povinnostem stanoveným v člancích 12 až 22, jestliže takové omezení respektuje podstatu základních práv a svobod a představuje nezbytné a přiměřené opatření v demokratické společnosti s cílem zajistit mimo jiné důležité cíle obecného veřejného zájmu Unie nebo členského státu, zejména veřejné zdraví.
4. EDPB připomíná, že **i v této výjimečné době musí být v rámci všech mimořádných opatření, včetně omezení přijatých na vnitrostátní úrovni, dodržována ochrana osobních údajů podle článku 23 obecného nařízení o ochraně osobních údajů**, což přispívá k respektování základních hodnot demokracie, právního státu a základních práv, na nichž je Unie založena: na jedné straně musí každé opatření přijaté členskými státy respektovat obecné právní zásady, podstatu základních práv a svobod a nesmí být nevratné, a na straně druhé musí správci a zpracovatelé údajů nadále dodržovat pravidla ochrany osobních údajů.
5. **Jakékoli omezení musí respektovat podstatu omezeného práva.** Omezení, která jsou všeobecná, rozsáhlá nebo narušující do té míry, že v podstatě upírají určité základní právo, nejsou ospravedlnitelná. Pokud je narušena podstata práva, musí být omezení považováno za protiprávní, aniž je nutné dále posuzovat, zda slouží cíli obecného zájmu nebo splňuje kritéria nezbytnosti a přiměřenosti.
6. Zpracování osobních údajů by mělo být navrženo tak, aby sloužilo lidstvu, přičemž v této souvislosti je jedním z hlavních cílů právních předpisů v oblasti ochrany osobních údajů posílení kontroly subjektů údajů nad jejich údaji.
7. S cílem zaručit tuto kontrolu mají subjekty údajů řadu práv v rámci práva na ochranu osobních údajů. Právo na přístup a právo na opravu je zakotveno v článku 8 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“). Obecné nařízení o ochraně osobních údajů tato práva obsahuje a doplňuje je o řadu dalších práv, jako je například právo vznést námitku, právo na výmaz a další nová práva, například právo na přenositelnost. Důležitost práv subjektů údajů nelze podceňovat. Tvoří ústřední bod základního práva na ochranu údajů a jejich uplatňování by mělo být obecným pravidlem. V tomto světle je třeba číst a vykládat článek 23 obecného nařízení o ochraně osobních údajů.
8. **Čl. 52 odst. 1 Listiny stanoví, že každé omezení výkonu práv a svobod uznaných touto listinou musí být „stanoveno zákonem“.** V tomto ustanovení se odráží výraz „v souladu se zákonem“ uvedený v čl. 8 odst. 2 Evropské úmluvy o lidských právech⁴, kterým se rozumí nejen dodržování vnitrostátních právních předpisů, ale který týká se rovněž kvality těchto právních předpisů a vyžaduje, aby byly

⁴ Viz zejména ESLP, 14. září 2010, Sanoma Uitgevers B.V. proti Nizozemsku, CE:ECHR:2010:0914JUD003822403, bod 83: „Dále pokud jde o výrazy „v souladu se zákonem“ a „stanoven zákonem“ vyskytující se v čl. 8 a čl. 11 Úmluvy, Soud připomíná, že termín „zákon“ vnímá ve smyslu „materiálním“ a nikoli „formálním“; zahrnuje sem „psané právo“ obsahující jak texty legislativní, tak i podzákonné předpisy přijaté profesními komorami, na základě zmocnění zákonodárcem i nepsané právo. „Zákon“ je třeba chápat jako psaný text i jako „soudcovské právo“. Stručně řečeno, „zákon“ je text s právními účinky, interpretovaný kompetentními soudy.“ Pokud jde o pojem „stanoven zákonem“, měla by být kritéria stanovená Evropským soudem pro lidská práva používána tak, jak je navrženo v obecných stanoviscích generálního advokáta Soudního dvora Evropské unie ve spojených věcech C-203/15 a C-698/15, Tele2 Sverige AB, ECLI:EU:C:2016:572, body 137 až 154 nebo ve věci C-70/10, Scarlet Extended, ECLI:EU:C:2011:255, bod 99.

slučitelné se zásadami právního státu. **Zejména musí být vnitrostátní právo dostatečně jasné co do znění, aby občané dostatečně znali okolnosti a podmínky, za nichž jsou správci oprávněni uchýlit se k takovým omezením. Stejně přísné normy by se měly uplatňovat na všechna omezení, která by mohly členské státy uložit.**

9. V souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů a judikaturou Soudního dvora Evropské unie a Evropského soudu pro lidská práva je skutečně nezbytné, aby **legislativní opatření⁵, jejichž cílem je omezit rozsah práv subjektů údajů, byla předvídatelná pro osoby, na něž se vztahují**, včetně jejich doby trvání. V tomto ohledu, zejména pokud jsou omezení přijata v souvislosti s výjimečným stavem s cílem zajišťovat veřejné zdraví, se EDPB domnívá, že omezení uložená na dobu, která není přesně časově omezená, která platí se zpětnou účinností nebo podléhají neurčitým podmínkám, nesplňují kritérium předvídatelnosti.
10. Omezení dále představují výjimky z tohoto obecného pravidla a jako taková by měla být uplatňována pouze za výjimečných okolností. Jak je stanoveno v článku 23 obecného nařízení o ochraně osobních údajů, omezení musí představovat nezbytné a přiměřené opatření v demokratické společnosti s cílem zajistit důležitý cíl obecného veřejného zájmu Unie nebo členského státu, například veřejné zdraví.
11. Předpokládaná omezení **musí skutečně splňovat důležitý cíl obecného veřejného zájmu Unie nebo členského státu, který má být zabezpečen**, tj., v případě současného výjimečného stavu v některých členských státech, veřejného zdraví. Tato vazba mezi předpokládanými omezeními a sledovaným cílem musí být jasně stanovena a prokázána. Pouhá existence pandemie nebo jakékoli jiné mimořádné situace není dostatečným důvodem ke stanovení jakéhokoli druhu omezení práv subjektů údajů; spíše platí, že každé omezení musí jasně přispívat k zajištění určitého důležitého cíle obecného veřejného zájmu Unie nebo členského státu.
12. Kromě toho je třeba zdůraznit, že s ohledem na judikaturu Soudního dvora Evropské unie **musí být všechna omezení práv subjektů údajů činěna v mezích toho, co je naprosto nezbytné a přiměřené** k zajištění tohoto cíle veřejného zdraví⁶. Stav nouze vyhlášený v souvislosti s pandemií je právní podmínkou, která může ospravedlňovat omezení práv subjektů údajů za předpokladu, že tato omezení nepřekračují meze toho, co je nezbytné a přiměřené k zajištění cíle v oblasti veřejného zdraví.
13. EDPB se domnívá, že i v případě, že omezení přispívají k zajišťování veřejného zdraví během stavu nouze, tato omezení musí být stále přísně omezena co do rozsahu (např. pokud jde o dotčená práva subjektu údajů nebo kategorie dotčených správců) a doby trvání. Zejména se musí omezit na dobu trvání stavu nouze. Práva subjektů údajů mohou být omezena, ale nelze je odepřít.
14. Kromě toho se musí plně uplatnit záruky stanovené v čl. 23 odst. 2 obecného nařízení o ochraně osobních údajů, zejména s ohledem na potřebu konkrétních ustanovení, pokud jde o účely zpracování, kategorie osobních údajů, rozsah omezení, záruky proti zneužití údajů nebo protiprávnímu přístupu k nim či jejich protiprávnímu předání, specifikaci dotčeného správce nebo kategorií dotčených správců nebo rizika z hlediska práv a svobod subjektů údajů.
15. EDPB se domnívá, že omezení přijatá v souvislosti se stavem nouze, která pozastavují nebo oddalují uplatňování práv subjektů údajů a povinnosti správců a zpracovatelů údajů, by bez jasného časového

⁵ 41. bod odůvodnění obecného nařízení o ochraně osobních údajů: „Odkazy v tomto nařízení na právní základ či legislativní opatření neznamenají nutně legislativní akt přijatý parlamentem, aniž jsou dotčeny požadavky vyplývající z ústavního řádu dotčeného členského státu. Tento právní základ či legislativní opatření by však měly být jasné a přesné a jejich použití by mělo být předvídatelné pro osoby, na něž se vztahují, jak to vyžaduje judikatura Soudního dvora Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“) a Evropského soudu pro lidská práva.“

⁶ Viz například ohledně směrnice 95/46/ES ESD 14.2.2019, C-345/17 (Buivids), bod 64.

omezení odpovídala de facto úplnému pozastavení platnosti těchto práv a nebyla by slučitelná s podstatou základních práv a svobod. Kromě toho, aby bylo vyřízení žádosti o výkon práv subjektů údajů, například pokud jde o právo vznést námitku podle článku 21 obecného nařízení o ochraně osobních údajů, smysluplné a účinné, musí být zpracováno včas. V této souvislosti by tedy odložení nebo pozastavení – bez konkrétního časového omezení – vyřizování žádostí subjektu údajů ze strany správce představovalo úplnou překážku výkonu samotných práv.

16. V souladu s čl. 57 odst. 1 písm. c) obecného nařízení o ochraně osobních údajů by měl být vnitrostátní dozorový úřad v rámci postupu včas konzultován vnitrostátními orgány, které zvažují omezení podle článku 23 obecného nařízení o ochraně osobních údajů, a měla by mu být svěřena pravomoc sledovat uplatňování těchto omezení. EDPB podporuje úsilí vnitrostátních dozorových úřadů zajistit, aby omezení stanovená podle vnitrostátních legislativních opatření týkající se základního práva na ochranu osobních údajů, jejichž cílem je zajišťovat veřejné zdraví v souvislosti se zvládnutím pandemie, platila pouze v mezích toho, co je naprosto nezbytné a přiměřené k zajištění tohoto cíle.
17. EDPB připomíná, že Evropská komise je jako strážkyně Smluv povinna sledovat uplatňování primárního a sekundárního práva Unie a zajistit jeho jednotné uplatňování v celé EU, a to včetně přijetí určitých opatření, pokud by vnitrostátní opatření nebyla v souladu s právem Unie. EDPB je nadále k dispozici a podle potřeby poskytuje poradenství Evropské komisi v souladu s článkem 70 obecného nařízení o ochraně osobních údajů.
18. EDPB v nadcházejících měsících vydá podrobnější pokyny k provádění článku 23 obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

Za Evropský sbor pro ochranu osobních údajů

předsedkyně

(Andrea Jelinek)